

1 pav. Po mūriniu rūsio P sienos pamatu aptikti medinės konstrukcijos, datuojamaos ne anksčiau kaip 1735 m., fragmentai iš ŠR. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 1. Fragments of the wooden construction that was found under the basement's S masonry wall and dates to no earlier than 1735, as seen from the NE.

kaulais, odos atraižomis. Jame aptiktos kelios XVII a. neglazūruotos buitinės keramikos šukės, molinės grindų (?) plytelės fragmentai, odinio apavo detalės. Šurfo apačioje pasiektas šlyno su stambiais rieduliais įžemis, užliejamas gruntiniu vandeniu.

Visas kultūrinio sluoksnio storis nuo buvusio patalpos grindų paviršiaus iki įžemio buvo 1,6–1,8 m. Neištirta kultūrinio sluoksnio dalis (apie 60 cm storio) uždengta betoninėmis grindimis.

L. Stuokos–Gucevičiaus St. 3

During the investigation at L. Stuokos–Gucevičiaus St. 3, 120 m^2 were surveyed in the building's inner courtyard and it was determined that the cultural layer in the courtyard had been destroyed during earlier earthwork. No finds were discovered. Sterile soil consisting of potter's clay was reached at a depth of 2.5–2.9 m.

The excavation in the basement of the building's W wing was conducted in a 28 m^2 room. The 17th-century cultural layer under the basement's floor was 1.6–1.8 m thick. The remains of an 18th-century wooden structure, which had been used as a cushion for the masonry foundation, were discovered under the foundation (Fig. 1). A dendrochronological test on one of the logs determined that the tree had been cut down no earlier than 1735.

Robertas Žukovskis

Trakų gatvė 10

2011 m. vasarą APC tęsė 2007 m. pradėtus archeologinius tyrinėjimus Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus bibliotekos teritorijoje, Trakų g. 10. Tyrinėjimai buvo susiję su Tiškevičių rūmų (UK 16002) rekonstravimo darbais. Projektą vykdo UAB „Lietuvos paminklai". 2011 m. archeologiniai tyrinėjimai ir žvalgymai atlikti Sofijos ir Juozapo Tiškevičių rūmų pagrindiniame, prie Trakų gatvės esančiame korpuse ir šalia rūmų R fligelio. Pagrindiniame korpuse iškastas 4,6x2,7 m dydžio rūsys (patalpa 15) – 12,4 m^2 plotas. Archeologiniai žvalgymai esamo rūsio patalpoje 16 ir tranšėjos prie R fligelio kasimo vietoje atlikti 85 m^2 plote.

Patalpa 15 (patalpų numeracija tęstinė, pradėta 2007 m. archeologinių tyrinėjimų (vadovas Linas Girlevičius) metu) yra į P nuo 2008–2009 m. iškastos rūsio patalpos 14. Patalpos ŠV kampe ir prie Š sienos atkasti laiptuoti pamatų išplatėjimai. Laiptų plotis – 16–60 cm, jų paviršius atkastas 25–40 cm gylyje. Likusioje patalpos dalyje 52–70 cm gylyje atkastas iš lauko riedulių sudėtas grindinys (1 pav.). Grindinio viduriu Š–P kryptimi įreng-

tas latakas, žemėjantis P (Trakų gatvės) link. Latako žemiausia vieta buvo 70–74 cm gylyje (H_{abs} 111,46–111,50 m) nuo buvusių grindų paviršiaus. Nuolydis nuo patalpos kraštuose esančių akmenų iki latako vidurio siekė 17–18 cm. Grindinio akmenys smulkūs (10x8, 7x6, 9x5 cm) ir vidutinio dydžio (20x18, 23x20, 25x25, 30x250 cm). Virš grindinio rastas stiklinio butelio su apvaliu įspaudu fragmentas ir kelios buitinės keramikos šukės. Grindinys datuotinas XIX a. Veikiausiai šioje pastato dalyje ankščiau buvusi tarpuvartė.

Po grindiniu kastas pilkos žemės ir statybinių griuvenų sluoksnis. Jame rasti stiklinių butelių fragmentai, glazūruotos ir neglazūruotos buitinės keramikos, plokštinių koklių fragmentai. Radiniai datuotini XVII–XVIII a.

1,2–1,3 m gylyje pasiektas maišytas 0,4–1 m storio smėlio sluoksnis be archeologinių radinių. 1,6–2,1 m gylyje smėlio sluoksnį keičia pilkos žemės sluoksnis su smulkiomis griuvenomis. Sluoksnio storis 0,4–1 m. Jame aptikta stiklinio butelio ir taurės šukių, geležinis peilis-kapoklė (odai pjaustyti?), buitinės keramikos, plokštinių ir dubeninių koklių fragmentai. Radiniai datuotini XVI–XVII a. 2,6 m gylyje pasiektas kietas pilkos žemės sluoksnis su plonais smėlio tarpsluoksniais. Sluoksnio storis 60 cm. Jame rasti XVI–XVII a. radiniai: geležinio peiliuko fragmentas, keramikos, plokštinių koklių šukės. 3,2 m gylyje pasiektas maišytas smėlio sluoksnis. Po juo, 3,5 m gylyje (H_{abs} 108,60 m) pasiektas smėlio įžemis.

Patalpos R sienelės pamato apačia pasiekta 10 cm žemiau įžemio paviršiaus, 3,6 m gylyje, Š pamato apačia – 2,7 m gylyje. Prie jo fiksuotas 80 cm pločio perkasimo kontūras. Po pamatu buvo 60 cm storio tamsiai pilkos žemės, smėlio ir degėsių sluoksnis be archeo-

1 pav. Buvusios tarpuvartės akmenų grindinys patalpoje 15 iš P. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 1. A former gateway's stone paving in room 15, as seen from the S.

2 pav. Iki 3,2 m gylio ištirta patalpa 15 su gotikinio rūsio (patalpa 16) V sienos pamatu. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 2. Room 15 with the foundation of the W wall of the Gothic basement (room 16) after excavation down to a depth of 3.2 m.

loginių radinių. Patalpos V sienos pamatas, o kartu ir į V nuo tirto ploto esančio gotikinio rūsio siena mūryta iš stambių lauko riedulių (35x30, 40x30, 25x20, 35x25 cm), tarpuose – raudonos spalvos plytos ir pusplytės (?x13,5x8, 30x13,5x8 cm). Jo apačia pasiekta 3,72 m gylyje (2 pav.). Įžemyje ties pamato apačia fiksuotas 0,7–1,4 m pločio perkasimo kontūras. Po pamatu kasta iki 1,4 m gylio. Fiksuotas maišytas smėlio sluoksnis su juodos, tamsiai pilkos ir rudos žemės tarpsluoksniais, molio gabaliukais, retais degėsiais. Surastos kelios buitinės keramikos šukės, dubeninių koklių fragmentai. Negausūs radiniai datuoti XVI–XVII (?) a. Perkasimo duobės apačia, pasiekus projektinį 5 m gylį, nepasiekta.

Patalpa 16 yra gotikiniame XV–XVI a. datuojamame 2 patalpų rūsyje. Jis yra po pagrindiniu rūmų korpusu. 2011 m. žemės kasimo darbai buvo vykdomi 6,5x4,8 m dydžio V patalpoje, į kurią patenkama pro XIX a. pradžioje įrengtą koridorių. Rūsio patalpa buvo naudojama iki pat XX a. pabaigos. Tarpukariu prie V sienos įrengtas 25 cm skersmens kanalizacijos vamzdis. Jis padėtas ant dviejų 50 cm pločio, 70–85 cm aukščio iš akmenų sumūrytų atramų. Rūsio viduryje ir prie P sienos yra 2 keturkampės iš plytų mūrytos kolonos (90x90 cm ir 95x95 cm). Plytų matmenys: 26,5x?x5,5, 27x13x5,5, 25x13x6 cm. Architektūrinių tyrimų duomenimis, kolonos įrengtos XVIII a. kaip papildoma skliauto atrama. XX a. pabaigoje rūsys tapo nebenaudojamas ir užverstas šiukšlėmis. Po 20–30 cm storio pilkos žemės sluoksniu aptiktas gerai išlikęs akmenų grindinys (3 pav.). Grindinys apardytas

3 pav. Akmenų grindinys su lataku gotikinio rūsio patalpoje 16 iš ŠR. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 3. Stone paving with a gutter in room 16 of the Gothic basement, as seen from the NE.

tik prie rūsio centre esančios kolonos ir patalpos ŠR bei PR kampe.

Kadangi virš grindinio neaptikta jokių archeologinių radinių, jo datavimas išlieka neaiškus. Grindinys nebuvo ardomas, giliau po juo nekasta. Grindinio akmenys smulkūs (7x5, 7x6, 15x11, 15x14 cm) ir vidutinio dydžio (26x21, 23x22, 25x20). Grindinio paviršius nuo aukščiausio skliauto taško – 3,32 m. ŠR–PV kryptimi iš stambesnių akmenų suformuotas latakas. Nuolydis nuo patalpos pakraščiuose esančių akmenų paviršiaus iki latako žemiausio taško – 32–35 cm. Latakas žemėja V kryptimi, o R gale išsišakoja

27 m ilgio, iki 2 m pločio ir 1,4–1,5 m gylio *tranšėja* pamatų sanavimui kasta prie rūmų R fligelio V sienos. Kastas sujauktos struktūros supiltinis XIX–XX a. sluoksnis. Tranšėjos P dalyje surastas plokštinio XVII a. koklio fragmentas ir kelios keramikos šukės. Prie pastato ŠV kampo pamato apačia pasiekta 1,7 m gylyje (H_{abs} 110,15–110,20 m). Po pamatu buvo maišyto smėlio, kiek giliau – švaraus smėlio (įžemio?) sluoksniai.

Trakų St. 10

In 2011, an excavation was conducted inside the main building of the Tiškevičius family palace at Trakų St. 10 and near the foundation of the W wall of the E annex. A total of 97.5 m^2 were surveyed and excavated. In room 15, a 3.5–4.7 m thick cultural layer was recorded; stone paving in the gateway (Fig. 1) and 16th–19th-century finds were discovered. The bottom cultural layer horizons should be dated to the 16th century. Sterile soil was reached at a depth of 3.5 m from the surface of the ground floor's floor. Well-preserved stone paving (Fig. 3) was discovered in room 16 of the 15th–16th-century Gothic basement (Fig. 2) under 20th-century rubbish and a 20–30 cm thick layer of soil (Fig. 3). No finds were discovered above the paving and so its dating remains unclear. 19th–20th-century mixed fill layers were recorded in the trenches dug near the foundation of the E annex.

ŽAGARĖ

Vytautas Juškaitis

Žagarės senamiesčio tyrimai

2011 m. balandžio–rugsėjo mėnesiais Žagarės senojo miesto vietoje, būsimų vandentiekio ir kanalizacijos magistralinių tinklų trasose atlikti detalieji ir žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Darbai vykdyti Avižonio, P. Cvirkos, Dariaus ir Girėno, Gedimino, Kalkių, Maironio, Pakalnės, Raktuvės, Šiaulių, Švėtės, Upės gatvėse ir Miesto aikštėje (1, 2 pav.). Iš pradžių numatyta, kad darbai bus vykdomi uždaruoju būdu, gręžiant, o perkasos bus kasamos tik šulinių ir įvadų į gyvenamuosius namus vietose. Tačiau paaiškėjo, kad dalyje gatvių gręžti neįmanoma, nes ten yra dolomitinės uolienos. Tose vietose, kur nepavyko pragręžti, būsimų trasų vietose buvo atlikti detalieji tyrimai. Archeologinių tyrimų metu ištirta 61 perkasa ir 43 šurfai. Detaliųjų tyrinėjimų metu ištirtas 1253 m^2 plotas, žvalgomųjų tyrinėjimų metu – 175 m^2 plotas. Nustatyta, kad storiausias kultūrinis sluoksnis susiformavęs Avižonio, Dariaus ir Girėno, Gedimino, Maironio gatvėse ir Miesto aikštėje. Žagarės senojo miesto vietos pakraščiuose ar už jos ribų kultūrinis sluoksnis nesusiformavęs.